

O'zingni angla!

Hurriyat

Mustaqil gazeta

Шавкат МИРЗИЁЕВ:

Хаммамиз азиз фарзандларимиз ҳаёти ва тақдирини ўқитувчи ва мураббийларга ишониб топшираемиз. Мана шундай бекиёс бойлик посбонлари, келажак бунёдкорлари бўлган бу мўтабар зотларга муносиб хурмат-эҳтиром кўрсатишимиз керак.

(2020 йил 2 ноябрда Президент Шавкат Мирзиёев раислигида мамлакатимизда таълим-тарбия тизимини такомиллаштириш, илм-фан соҳаси ривожини жадаллаштириш масалалари муҳокамаси бўйича ўтказилган видеоселектор йиғилишидан).

Gazeta 1996-yil dekabrda chiqqan boshlagan * Elektron manzil: gazhurriyat@mail.ru * www.uzhurriyat.uz * 2020-yil 4-noyabr, chorshanba * № 39 (1203)

ЕР БИЛАН ОСМОННИНГ ФАРҚИ...

Энди таълим соҳасида юртимизнинг энг чекка ҳудудларидаги мактабларга ҳам эътибор кучайтирилса, интернет тармоқлари ҳам йўлга қўйилса, юз минглаб қоракўзлар — Ватанимиз эртаси бўлган қишлоқ болаларининг билим олиш даражаси кескин ўзгарган бўларди. Бундан эса фақат шу қишлоқ болаларининггина эмас, ҳаммамизнинг жонбўлса, Ватанимизнинг буйи янада ўсажак!

⇒ 3-бет

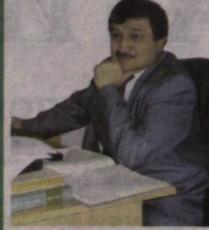
АХБОРОТ ХИЗМАТИ “ҚАЛҚОН” ХИЗМАТМИ?

Аслида ахборот хизматлари ҳисобот учун ташкил этилмаган, бўлим ҳоқимликка мурожаат қиладиганларга, келиб тушган аризалар, марказий нашрлар, расмий-ижтимоий тармоқларда тарқалган танқидий хабар ва лавҳаларга тезкор жавоб қайтарувчи хизмат бўлиши керак эди. Аммо негадир муаммо қолиб, улардан бирор блогернинг маҳалладаги майда бир масалага билдирган танқидий постига тезкор равишда муносабат билдириши талаб қилинапти, холос.

⇒ 4-бет

УЙҒУНЛИК

Олим Чўлпоннинг машҳур “Қаландар ишқи” газетини шоирнинг ҳаёти, ижоди, ижтимоий-сиёсий фаолияти ҳамда шахсиятига хос жиҳатларни ҳисобга олган ҳолда тамомила ўзгача ракурсда текширади. У турли ҳужжатлар, ёдловлар ва ўзининг асосли таҳминларига таяниб, шоирнинг ўша шеърини ёзаётган вақтдаги кайфияти қандай бўлганига кўрсатиб беришга эришади. Шу усул ёрдамида газал замиридан бир дунё яширин ижтимоий маъно топади.

⇒ 5-бет

ОҒРИК

Босма нашрларнинг эртаси борми?

Яхши эслаймиз. Чунки бунга жуда кўп бўлгани йўқ. Бунга қадим замонлар эмас, яқин тарихимиз шоҳид. Утаган бўлса, 30 йил ё ундан бир-икки йил кам ё кўпдир. Муҳими, одамлар газета-журнал ўқир эди. Мутлолаани яхши кўрар эди. Газета журнал сотадиган киоскалар олдида бугун арзон тухум сотадиган дўкончага турнақатор одам йўлгандек, матбуот нашрлари учун ҳам навбатда туриларди. Шу боисдан “Ўзбекистон адабиёти ва санъати”, “Ёш ленинчи” — (ҳозирда чоп этилмаётган “Ёшлар овози”), “Тошкент оқшоми”, “Шарқ юлдузи”, “Фан ва турмуш”, “Саодат” каби нашрлар деярли ҳар бир хонадонга кириб борарди. Адабини сўрасангиз, миллионга яқинлашарди. Ҳўш, бугун-чи? Яширишга ҳожат қолмади: бир маҳзун, бир оғир аҳволга тушиб қолди аксарият нашрлар.

Энди бир ўйлаб кўрайлик, нега одамлар газета-журналлардан узоқлашди? Ахир, матбуот жамиятнинг кўзгуси, маънавият сарнашмаси эмасми? Ё ушбу “кўзгү”да халқ дарди, ташвишлари акс этмай қолди? Матбуот ёлгон чўлчакларни айтавериб, ҳамманинг эътиборидан қолди? Интернет, ижтимоий тармоқлар ҳаётимизга кириб келиб, босма нашрлар ўрнини буткул эгалладими? Ё ҳуд, энди баъзи бировлар фол оцаётганидек чиндан ҳам босма нашрларга эҳтиёж қолмади?

Бу кўпдан-кўп тизгинсиз саволларга жавоб топишнинг ўзи бўлмади. Чунки бу саволларнинг аксариятида жавоблар ҳам озми-кўпми бордек.

Аммо... назаримизда сабаблар битта-иккита эмас. Энг катта сабаблардан бири шундаки, мактаб ўқувчиларига, олий таълим ўқоқлари талабаларига ўз нашрларининг боришига ўтган 25 йил давомида биров эътибор қилмай қўйгани боис, истаимизми йўқми, матбуотни ўқимайдиган авлодни пайдо қилдик.

Ахир, бундан 30-40 йил бурун ҳар бир синфда нечта бола ўқиса, шунча бола “Ғуна”, “Гулхан”, “Ленин учқуни” (ҳозирги “Тонг юлдузи”)ни олар эди-ку.

Олий таълимда ўқиб юрган ёшларнинг қўлидан газета-журнал тушмас эди-ку.

Бугун минг афсуски, мамлакатимиздаги ҳар бир мактабга юқоридаги нашрлар, синфларни қўйинг, ҳар бир мактабга ақалли 1 нуска бормаётгани ачинарли ҳол. Йўқса, нуфузли болалар нашрлари бугун 2-3 минг нусхада чоп этилариди!

ЎЗЛИК

ТАРИХ БУГУННИНГ ХИЗМАТИДА

ёки учинчи Ренессанс пойдеворини яратиш мўъжизаси

Айни пайтда ижтимоий-маънавий ҳаётимизда бир ҳол алоҳида бўртиб кўринмоқда. Жонажон Ватанимиз ўз истиқболи йўлида нурли марраларни забт эта бориб, инсоният тамаддунига улкан туртки берган, кўплаб алломаларни тараққийга туҳфа қилган Ренессанс (Ўйғониш даври)ни XXI асрда юзага келтириш, бунинг учун барча асослар борлиги ва салоҳиятимиз шай ҳолда эканлигини дунёга маълум қилди. “Биз кенг қўламли демократик ўзгаришлар, жумладан, таълим ислохотлари орқали Ўзбекистонда янги Ўйғониш даври, яъни учинчи Ренессанс пойдеворини яратишни ўзимизга асосий мақсад қилиб белгиладик”, деди Президентимиз Шавкат Мирзиёев жорий йил Уқитувчи ва мураббийлар кунига бағишланган тантанали маросимдаги нутқида.

Давлатимиз раҳбари томонидан айtilган бу формула узоқ йиллардан бери миллий тафаккуримизда рўй бераётган ўзгаришларнинг тадрижий ҳосиласи ва эътирофи сифатида кутиб олинди. Албатта, ҳар бир давлат ўз истиқболини белгилар, стратегик вазифалар кўяр экан, ўз жонажон тарихидан улғи олади.

Давлатлар бир-бирига ўхшамагани каби уларнинг тараққий йўли ҳам ҳар хил бўлади. Мамлакатнинг ривожланиш дастури ўз ўтмишидан вобаста ҳолда тайин этилар экан, бугунги Ўзбекистон учун Ренессанс модели тарихан қонуний ва адолатлидир. Негаки, биз умргузаронлик қилаётган заминда икки марта буюк ўй-

ғониш — Ренессанс рўй берганини тарихий далиллар сўзсиз тасдиқлайди. Ренессанс намунаси давлатимиз учун яқин келажакдаги асосий йўл эканини давлат раҳбари алоҳида таъкидлади: “Биз учун Ренессанс масаласини стратегик вазифа сифатида олдимизга қўйиб, уни миллий ғоя даражасига кўтармоқдамиз”. Албатта, бу тарихий ҳодисанинг барча ўлчамлари инкишоф этилади ва у давлатимиз учун тараққий дастурида эталон бўлиб қолди.

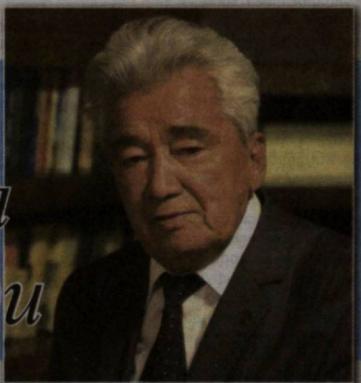
Дунё тамаддунида юксак ўйғонишга сабаб бўлган даврлар ҳақида гапирганда уларнинг пайдо бўлиш шароитлари ва эволюциясини бир қур эслаш фойдадан холи бўлмайди. Табиатан қўлай минтақада жойлашган юртимиз ҳудудлари азалдан инсоният цивилизациясининг қадимги ўқоқларидан бири бўлиб келган. Ривожла-

ниш илк кўртақлари шу заминда яроққ эган, инсон тақомиланинг босқичлари илк дафъа шу ўлкада юз кўрсатган. Бу ҳоли Селунгур ёки Тешиктошдан топилган одам суякларни тасдиқлайди. Ибтидоий қавмларнинг завқи, дунёқараши эса юртимиздаги тоғларнинг қоясида ўйилган тошбитиклар — петроглифларда ўз аксини топган. Маданий ривожланиш юзага келиб, ундан кейин ўтган минг йилликларда давлатчилик тарихида, инсон фаолиятининг кўп қиррали ривожига ҳам шу ҳудудлар асосий майдон, маскан бўлди. Тарих зарваракларида шунчаки қайд қилиб ўтилган Бахтияр, Парфия, Давон, Қушон сингари давлатларнинг дов-дақаси дунё маънавий уммонида пўртана ясагани, уларнинг шон-шухрати бугун ҳам муҳлисларни ҳайратта солиши бежиз эмас.

ЁД ЭТИБ

Дилимнинг рангини гул билса бўлди

Омон МАТЖОН

УМР ЎТАР, ВАҚТ ЎТАР...

Умр ўтар, вақт ўтар, Хонлар ўтар, тахт ўтар, Омад ўтар, бахт ўтар, Лекин ҳеч қачон чиқмас ёдимдан Сенинг юришларинг, сенинг қулишларинг.

Баҳорда бог на гўзал, Қор тушса тоғ на гўзал, Бу ёшлик чоғ на гўзал, Лекин ҳеч қачон чиқмас ёдимдан Сўзсиз қарашларинг, ҳолим сўрашларинг.

Ой чиқар гоҳ заҳоли, Дўстлар кўндир вафоли, Ҳаёт шундан сафоли, Лекин ҳеч қачон чиқмас ёдимдан Соқин сўзлашларинг, пинҳон излашларинг.

Умр — йўл, қайрилиш кўп, Учраши, айрилиш кўп, Унутти, айтилиш кўп, Лекин ҳеч қачон чиқмас ёдимдан Ўша қулишларинг, ўша келишларинг...

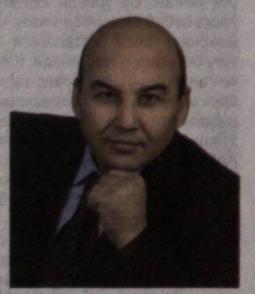
ОБУНА - 2021

Мен нима учун “HURRIYAT”ни ўқийман?

Жамиятнинг кўзгуси бўлган нашрларни ўқини ёқтираман. Айниқса, у ҳаёт билан ҳамнафас юрса, ҳаёт богдан келса, у ҳам айнан богдан келиб турса, нега ўқимайлик, албатта ўқиймиз-да! Шу маънода, “HURRIYAT”ни ўқийлик газета, деб биламан. Йўқ, буни кўнгил учун айтаётганим йўқ, мен чинданам газетани кузатиб бораман. Яхши мақолаларни дарров ўқишга чоғланаман. Унинг бир томони адабиёт билан богланиб кетгани мени янада ўзига тортади.

Айниқса, кейинги вақтларда чиқаётган сонларидида ҳаёт нафасини аниқ ҳис қила бошладим. Ана шу нафас учун уни варақлаймиз, ана шу нафас учун унинг номини унутмаймиз, ана шу нафас учун унга хурмат сақлаймиз. Бу шунчаки гап эмас, балки анчайин муҳим гап. Мисол учун мен кўчада кетаётган бўлсаму даб-дурустан “қайси газеталарни ўқиб борасиз?” деб сўраса, жавобимдаги нашрлар орасида албатта, “HURRIYAT” бўлади. Бугунги тезкор за-

Улуғбек ХАМДАМ, ёзувчи, филология фанлари доктори.

ШУНДАЙ ДЕДИ

Баҳром АБДУХАЛИМОВ, Ўзбекистон “Адолат” СДП Сийёсий Кенгаши раиси:

Глобаллашув даврида ҳам таълим, билим, заковат тушуначлари ўз охорини йўқотмади, аксинча, долзарблиги янада ошди. Илмни саодат деб билган халқ борки, ривожланишга юз тутиши мўрарар. Асосий инвестициясини таълим тизимига киритадиган мамлакат албатта, улкан ютуқларга эришади.

ОЙДИНЛИК ДУКЕНТДАГИ АЙИҚ ОТИЛ(МА)ГАН

Куни кеча, аниқроғи, 2020 йил 2 ноябрь куни ижтимоий тармоқларда айиқнинг аҳоли яшаш пунктда ҳаракатлангани акс этган видеолаёҳалар кенг тарқалди. Маълум бўлишича, бола айиқ акс этган лаёҳа Тошкент вилояти Ангарен шаҳри “Дукент” кўргонидаги “Навбахор” маҳалласида тасвирга олинган.

ТАЪЛИМ ВА ТАЛҚИН

ДУНЁҚАРАШНИ
ЎЗГАРТИРАЙЛИК

Буёқ келажакни кўзлаган жамият янгилашгани ва умумданий тараққиётга юз тутган даврда таълимнинг янги концепциясини яратишни ўз олдига мақсад қилиб қўйди. Ҳозирги замон фанида бундай жараён янги таълим-тарбия парадигмаси деб талқин этиляпти ("Парадигма" сўзига таъриф берадиган бўлса, бу юнюнча сўз бўлиб, "намун", "тумсол" деган маъноларни англатади). Унинг кун тартибига чиқиши янги методологик ёндашуларнинг амалга ошиши билан боғлиқ.

Ўзбекистонда "Кадрлар тайёрлаш миллий дастури" қабул қилинишидан мақсад, ушбу дастурда қайд этилганидек "таълим соҳасини тубдан ислоҳ қилиш, уни ўтмишдан қолган мафкуравий қарашлар ва сарқитлардан тўла халос этиш, ривожланган демократик давлатлар даражасида, юксак маънавий ва ахлоқий талабларга жавоб берувчи юқори малакали кадрлар тайёрлаш миллий тизимни яратишдан иборат".

Бу вазифани муваффақият билан бажариш учун, аввало, унинг пухта илмий-фалсафий асосини яратиш лозим. Янги таълим-тарбия парадигмасини ишлаб чиқиш, бу масаланинг бир томони, иккинчи томони эса, шўро замонида тарихий, сиёсий, ижтимоий сабабларга кўра таълим тизими Шарқ фалсафаси, шарқона маънавият ва маданиятдан анча беғоналашиб қолганидир.Zero, педагогиканинг миллий тафаккурдан йироқлашуви бир ёқлама ёндашуларни вужудга келтирди. Бу таълим тизимининг шакл ва мазмунига ҳам, шахсининг ижтимоийлашши жараёнига ҳам салбий таъсирини кўрсатади.

Шўро педагогикасида бош тамойил бўлган "кўпроқ билим бериш" ва шу усул билан "шахсини ривожланиш жараёнини назорат қилиш" тажрибаси шунинг кўрсатадики, бу охири-оқибатда боланинг ҳаддан ортиқ зўриқшига сабаб бўлар экан. Zero, мажбурият ўқитиш тизими ўқувчилар тафаккурининг чекланишига, муайян даражада уларнинг ўқишдан безишига олиб келади. Дарҳақиқат ўқитишда, болага билим беришда, унинг қизиқларини ҳам инobatта олиш жуда зарур. Билим бериш нуктаи назаридан унга кўп топшириқлар бериб, сиқув остига олиш, унинг ўқишга бўлган соғушига ва билим олишга нисбатан руҳан сўнишига олиб келиши мумкин, ўзининг қизиққонлиги ва хоҳиш-истаклари билан ўрганаётган фанлари, берилаётган билимлар бундан мустаснодир.

Швециялик олим Валдорф "Қандай қилиб математикага қизиққан боланинг қобилиятини билиш мумкин?" деган саволга "Математикани кўп ўқитиш билан" дея жавоб берган эди. Дарҳақиқат, биз боғчадан бошлаб болага иложи борича кўпроқ билим беришни ўйлайми-у унинг фикрлаш доирасини кенгайтириш, мустақил фикрлашга ўргатишга, ҳис-туйғуларини тарбиялашга етарли эътибор бермаймиз.

Бунинг сабаблари яна шўро даври педагогикасига бориб тақалади. Чунки шўро замонида болаларга назарий билим беришда

уларнинг ёш хусусиятлари, ички имкониятлари, қобилиятлари, қизиқликлари инobatта олинмаган, асосий мақсад маълумот етказиш бўлган. Бундай ҳолатни болалар боғчасида ҳам кўриш мумкин эди. Машгулотларнинг аксариятида тарбиячи фақат маъруза қилар эди, холос. Ваҳоланки, бу даврда бола маъруза эшитиши эмас, балки хилма-хил фаолитет билан шуғулланиб, ёшига монанд кўникма ва малакалар ҳосил қилиши мумкин.

Бола устидан ҳукмонлик қилиш ёхуд зўравонлик қилишга асосланган таълим мазмуни кўпчилик ўқитувчи ва тарбиячилар томонидан болага жисмоний куч ишлатиш, унинг эътироз билдиришига, ўй-фикрини эркин айтишига йўл қўймастик, саволига, жавоб берганда, жавоб нотўғри бўлса дўқ-пўлиса қилиш, ана шу тўғри жавобнинг асл моҳиятини тўғри талқин қилиб бермаслик, бола шахсини ерга уриш, каби ҳолатларга йўл очади. Таъкидлаш жоизки, шу вақтгача сақланиб келаётган "авторитар" педагогика кўплаб мамлакатларда боланинг шахс сифатида уйғун ривожланишига тўсқинлик қилиб, унинг ички кечинмаларини руҳиятига салбий таъсир кўрсатмоқда. Таълим-тарбия ҳақида сўз юритган копенгагенлик ўқитувчи бир мақолада шундай мисол келтиради: дарс жараёнида ўқитувчи таъриба мақсадида болаларга турли хилдаги геометрик шакллар — доира, учбурчак, тўртбурчакчи намойиш этади. Сўнгра тухумни кўрсатиб, "Бу қандай шакл?" деб сўрайди. Болалар ёппасига "Бу шакл эмас бу, тухум", деб жавоб беришади. Ўқитувчи қанча уринмасин, уллар шу тахлитдаги жавобни такрорлайверган. Нихоят, бир бола ўқитувчи кутган жавобни айтганидан кейингина у болалар устидан анча зўравонлик қилиб келганини англаб етади. "Болалар чет-тилларни ниҳоятда тез ўзлаштиришмоқда дейишда баъзи бир муаллимлар. Ҳа, агар болага ракетани бошқаришни ўргатсангиз, теъза уни ҳам ўзлаштириб олади, машина ҳайдашни ўргатсангиз ҳам ўрганиб олишади, лекин тафаккур, фикр тарбияси-чи? Бола ўр-

ганаверар экан деб, ҳар нарсани тикиштира-вериб қандай салбий оқибатларга олиб келиши юқоридаги мисолларда кўринади.

Собик Иттифоқ даври таълимида, "кўпроқ ўқитиш, кўпроқ натижа беради", "жазо қўллаш, уриш, сўкиш, кўрқитишни таълимдаги сифат уйғунлиги" деган гоълар устувор эди, яъни булар автократик таълим кўринишлари эди.

Япон таълимида эса "Болаларни руҳлантириш кўпроқ натижа беради" деган гоъ тарғиб қилиб келинади.

Демократик таълим психологияси ёндашувлари шундайки, интерактив тактика, эркин сўзлаш, қизиқиш, тушуниш, гоъ бериш, ҳурматларга асосланган меъёр даражасидаги субординация, ўқувчи табиат қонуниларига уйғун бўлиши керак. Ёш болада нарса ва ҳодисаларни маълум мушоҳада орқали тушуниш қобилияти яхши шаклланмагани боис, саёз тушунчалар унинг ҳиссий кечинмаларига шикаст етказиши мумкин. Бола аввал ҳис этиб, кейин фикрлаши керак. Яна бир ҳолатни эсга олайлик. Олий ўқув юртиларида талаба ҳеч қачон ўқитувчи билан баҳсга киришмас эди. Мабода, мунозара қилса ёки эътироз билдиргудек бўлса, ўқитувчининг қаттиқ таъзиясига учради, ҳолбуки, муаллим фикрловчи инсон камол топаётганидан қувониши, бор билими ва маҳоратини ишга солиб, уни мустақил фикрлашга мойиллигини янада мустаҳкамлаши керак ва шарт. Хулоса ўрнида шунини айтишимиз кераки, ўқитувчи, муаллимлар "Авторитар" услубидан, "Демократик" услубга ўтилмасе, жамиятимиздаги кадрлар, ўқувчилар ва билим олувчиларнинг айнан мустақил фикрга эмас, ўрганган, билганларига таяниб қолишлари мумкин. Бу эса ҳиссий, психологик, ижодий ёндашуви суқлаштиради. "Кадрлар тайёрлаш миллий дастури"ни муваффақият билан ҳаётга татбиқ этиш учун киши табиати ва салоҳиятига оқилона ёндаша олишдаги ўқитувчи-мураббийлар тайёрлашни йўлга қўйишимиз зарур.

Бизга маълумки, дунёдаги қашшоқ мамлакатларнинг худудлар рейтингига, Ҳиндистон давлати киритилган. Эътиборини тортган жиҳати шундаки, дунё реал секторларига энг кўп Ахборот технологиялари, тиббиёт соҳалари бўйича сифатли мутахассис етказиб бериш рейтингларида ҳам айнан Ҳиндистон юқори ўринларни эгаллаган. Улар қандай қилиб салоҳиятли кадрлар тайёрляпти? Ҳамма гап мактаб педагогларидими? Ёки қашшоқ яшаш жонига теккан ўқувчилардими? Менимча, ҳамма гап идеологияда, тизим, дунёқараш, эркинлик, мотивация, психологик ва эътиқ қарашларни тўғри йўналтиришда, демократик таълимда бўлса керак. Энг аввало, инсон руҳиятини тарбиялаш зарур, руҳ тутқунлиги тана емририлишига олиб келади.

Хулосам шунки, ўқувчилар "доска яхши кўринамапти", "хона совуқ", "ручка яхши эмас!" деган моддиятта таянувчи баҳонадан қочилари шарт. Педагоглар эса таълим сифатини замонавий таълим технологияси, техникалар билан таъминланган аудитория, галстук тақдан талабданд қидирмасликлари, таълим сифатини руҳ ва дунёқарашни ўзгартиришдан бошлашлари лозим!

Бобуржон ОЧИЛОВ,
Тошкент Молия институти ўқитувчиси,
иқтисодчи.

ТОМОРҚА
ХЎЖАЛИГИ

одамлар ҳам, халқ ҳам манфаат топади

Бугунги кунда томорқадан оқилона ва тўғри фойдаланишга давлат сиёсати даражасида эътибор берилмаётгани бежиз эмас. Халқимизда: "Қўлдан берганга қуш тўймак", деган гап бор. Буни Сурхон воҳаси одамлари яхши билишади. Шунинг баробарида, уллар томорқа хўжалигини юритиш ҳадисини олишган.

Сурхон томонларда давраларда "Яхшининг шарофати", деган гап айтилди, билинги, ҳаромдан ҳазар қиладиган, меҳнатқаш, иймонли инсонлар тарифи ҳақида сўз боради. Шеробод туман марказига туташ бўлган "Қўргон" маҳалласида 461 хонадонда 3303 нафар аҳоли истиқомат қилади. Қишлоқ ва гузарларни айланб, хонадон томорқаларини кўздан кечирсангиз, баҳри-дилнингиз очилади.

Олтин куз Шерободга янада шуқуҳ ва файз бағишлаган. Вилоят ва туман бозорларидан ташқари, "Термиз – Тошкент" катта йўлнинг ёқасидаги кичик бозорчаларда хонадон эгалари ўз томорқаларида етиштирган, ҳар бири 400-500 грамм юк босадиган анорнинг килосини 2-3 минг сўмдан сотишади. Асл деҳқонда, кўпроқ олсангиз бир-иккита қўшиб ҳам беришади. Қирмизи нақшин олманнинг килосини 4-5 минг сўмдан, устига оғири билан тортиб беради. "Барақасини берсин", дейди. Гарчи бу неъматларни пешона тери тўкиб, томорқасида етиштирган бўлса-да, энг муҳими, олиб сотар эмас, боббону-деҳқон-да!

— Маҳалламизда йилнинг тўрт фаслида ҳам бўш турган ерни кўрмайсиз, — деди маҳалла раисаси Ойтўла Алпўрова. — Узимиз ҳам уйма-уй юриб хол сўраб турамыз. Лекин, хонадан соҳибларини томорқадан унумли фойдаланишга ундаш билан иш битмайди, улларга яқиндан ёрдам кўрсатиш ҳам керак. Бирор муаммоси бўлса, ҳал қилиш пайига тушамиз. Бизни хурсанд қилгани маҳалламиз одамлари, бир кун бўлса-да, томорқасини бўш қолдирмай, экин-текин қилишади. Бундан, аввало, ўзига фойда, оиласи тўкин бўлади, қолаверса, бозорларимиз арзон меваларга сероб бўлади.

Шу маҳаллада яшовчи Номоз Саломов 15 сотих томорқасидаги 70 тул эртапишар олмадан мўмайгина даромад қилишини эшитиб, "минг эшитгандан бир кўрган афзал", деб ушбу хонадонга йўл олди. Ҳаққи рост, бундан ташқари, очиклида ўсаётган 80 тул лимоннинг авжи ва ҳосили одамнинг кўзини қувонтиради. Томорқанинг бир чеккасида эса сотишга мўлжаллаб экилган 2 минг тул анор кўчати ни кўрсатиб: "Эрта баҳор келгач сотувга чиқараман", дейди. Бунга қўшимча 2 сотихлик иссиқхонада эса 25 тул мандарин даратхнинг шоҳлари ҳосилдан ерга тегай дейди. Рўзгорга шарбат, мураббо тайёрлашга мўлжаллаб экилган олча, гилос, ўрик даратхлари ва дармондори кўкатларни кўриб, шундоқна бихиштининг бир бўлагидеяйс...

— Томорқадан ҳар йили яхшигина даромад

қиламиз, — дейди Номоз Саломов. — Сархил мевалар билан бозор пештахталарини тўлдириб баробарида оила кам-кўстини бутлаймиз. Яна, энг муҳим томони, болалар ер билан тиллашади, бекорчи вақти бўлмайди. Мана, фарзандларимиз ҳам деҳқончилик, богдорчилик сир-синоатларини ўзлаштиряпти, ўргангани ўзларига фойда-да.

— Бизнинг гузарда томорқадан астойдил фойдаланишга сув муаммоси ҳалақит беради, — деди Маннон Ерматов. — Маҳалла фаоллари билан келишиб, бунинг ҳам йўлини топдик. Худудга қарашли бўш майдонда 20 тонна ҳажмдаги сув сиғадиган ҳовуз қазидик. Доимий назоратта олдик. Энди сув тақчил бўладиган саратонда ҳам томорқадagi даратх ва экинлар сергайиб қолмайди.

Маннон аканинг ўзи аслида тиш шифокори, томорқасидаги иссиқхонада эса кишин-ёзин памидор, бодиринг етиштирар экан. — Томорқадagi мевали даратхлар, турфа гуллар, кўкатлар хонадонимизга ҳам кўрк, ҳам रिэк бағишлаб турибди-да, — деди М.Ерматов.

"Қўргон" маҳалласидаги нурунийлардан бири Жўрабек ота Абузаров нафақам ўзимга етади, деб тағига қат-қат кўрпача тўшаб, лўла-болитиша ёнбошлаб ётадиган оқсоқоллардан эмас, ҳар кўнини меҳнатсиз, беҳуда ўтказмайди", дейиши маҳалладошлари. Буни қарангки, ўзига томорқасининг 1,5 сотихига чоғроқна иссиқхона қуриб олибди.

— Меҳнат қилган кам бўлмайди. Улуғларимиз, "қўлинг ишда, қалбинг Аллоҳда бўлсин", "даст ба кору, дил ба ёр", деганлар. Президентимиз томорқадан оқилона фойдаланишни ҳар кун тақрорляптилар, — дейди Жўрабек ота Абузаров. — Меҳнатда ҳам меҳнат бор. Қани энди ҳар бир хонадон ўз томорқасида маҳсулот етиштирса, ҳеч бўлмаганда, ўз оиласини таъминлайди. Иншооллоҳ, ҳар қандай шароитда ҳам мамлакатимизда озиқ-овқат танқислиги бўлмайди.

Эл экан-да, афсуски, салкам ярим гектарлик томорқасига бутта ўстириб, қийинчиликлардан нолб ўтирадиганлар ҳам йўқ эмас. Аммо "Қўргон" маҳалласидагилар томорқадан йил бўйи ҳосил олиш ҳадисини олган экан. Иродали, шашти ва қадди баланд халқи бор юрт ҳар қандай қийинчилиги синовларини шарфа билан энгиб ўтишига шубҳа қилмасе ҳам бўлади.

Сафар ОМОН,
"Hurriyat" муҳбири.

ШАХСИЙ ФИКР

ЕР билан
ОСМОННИНГ
фарқи...

Қишлоқда туғилиш ҳам бахт. Аммо... Очиги, яқинда ижтимоий тармоқларда тарқалган Чироқчидаги мактаб ҳолатини кўриб юрагим зилди. "Айби қишлоқда туғилганлиги" бўлган болаларга ачиндим.

Лекин шундай ҳикमतнома гап ҳам бор. "Рим ҳам бир йилда қурилмаган". Айтмоқчиманки, бугун айрим қишлоқларда бунёд этилаётган мактаб, боғча ёки бошқа маданият ўчоқларини кўриб, очиги койил қоласан. Бироқ, айрим қишлоқларда шарт-шароит ҳамон муаммолигича қолмоқда. Шундай жойларда

рига киришга имкони йўқ. Ойига "фалон миллион" сўм тўлаб ўқитиладиган хусусий мактабларни эса орзу ҳам қила олмайди.

АОҚАда бўлган бир йиғилишда: "Айрим қишлоқ мактабларида аҳвол ачинарли. Биз бу ерда чет элдан ўқитувчилар олиб келинишини муҳокама қилишимиз қай даражада тўғри?" — деган саволимизга Халқ таълими вазири Шерзод Шерматов: "Иккала ислохот баравар олиб борилади. Иккаласига алоҳида бюджетдан маблағ ажратилган. Бунда қишлоқ мактаблари эътибордан четда қолмайди. Барчаси босқичма-босқич жиҳозланади, таъмирланади...", — деганди.

Ўзим Хатирчи туманиданман. Тан оламан, бизда ҳам истеъмол суви у ёқда турсин, ҳатто кўл ювишга ҳам шароити йўқ мактаблар бор...

Қачон қишлоқ мактабларига ҳам эътибор берамиз, ахир, туманлардаги қоракўзлар ҳам яхши шароитда таълим олишга ҳақли-ку! Давлат бюджетидан уллар ҳам шаҳар болалари сингарини фойдаланишга ҳақли эмасми? Ахир улларнинг ҳам жажжи юраги шу Ватан учун уряпти...

Кўпгина қишлоқлардаги

таълим ўчоқлари билан, шаҳардаги мактаблардаги шарт-шароит, имконият ўртасида ер билан осмонча фарқ бор.

Ҳа, тўғри, юқориде айтганимиздек, юртимизда жуда катта ишлар амалга оширилмоқда. Президентимиз мактаб таълими, умуман, маориф соҳасини ислоҳ қилиш бўйича жуда катта вазифаларни белгилаб берди.

Ўқитувчилар — болаларга таълим-тарбия бергувчи зотлар ойлук маошларини 1000\$ етказишимиз керак деб куйнаётганларини ҳамма кўриб, ҳис қилиб турибди. Сўнги йиллардагидан кўра ўқитувчи нуфузи анча ошди, маошлари ҳам "чидаса бўладиган" микдорга олиб келинди.

Энди таълим соҳасида юртимизнинг энг чекка худудларидаги мактабларга янада эътибор қўйилган, интернет тармоқлари ҳам йўлга қўйилса, юз минглаб қоракўзлар — Ватанимиз эртаси бўлар ҳам яхши шароитда таълим олиш даражаси кескин ўзгарган бўларди. Бундан эса фақат шу қишлоқ болаларининггина эмас, ҳаммамизнинг хож бўлса, Ватанимизнинг бўйи янада ўсажак!

Дилнобар АСЛИДИН кўз.

ВАЗИЯТ

КОРОНАВИРУС ЮҚТИРГАН
ДУНЁДАГИ ИЛК ОДАМ

XXI аср пандемиясига сабаб бўлган илк одамнинг бу балони қандай юқтирганлиги ҳалигача номаълумлигича қолмоқда. Яна шу ҳам номаълумлик, у биринчи беморми ёки "нолчиқлар" (унда ҳам олдин юқтирганлар) ҳам бормиди? У ким узи?

Маълумотларга қараганда, коронавирусга чалинган дунёдаги биринчи инсон — Хитойнинг "Хуанань" бозорига крветка сотувчи аёл бўлган.

Аёл крветка — денгиз маҳсулоти сўтса, демек инфекция одамларга денгиз маҳсулотларидан юқгани ҳам тахмин қилинмоқда. Олимлар ўртасида халигача вирус кўришалақдан тарқидими ёки денгиз маҳсулотларидан деган баҳс-мунозаралар давом этапти.

Хитойдаги газеталардан бирининг ёзишича, Вэй Гуйсянь исмли сотувчи аёл вируснинг энг биринчи ташувчиси саналади. У иситмаси кўтарилгач, 11 декабрда шифокорга мувожаат этади (ўша пайт 57 ёшида эди).

— Тадбиркорман. Бизнесим турайти уйда ётишга вақтим йўқ. Одатда мажам бўлмай қолсам, ё ўзимда безовталиқ сезганимда, уйимиз ёнидаги шифохонага борардим, — дейди Вэй.

Аёл ўша кўни ҳам клиникага бориб, антибиотик ва дори-дармон, укол(капельница) олади. Шифокорлар Вейга дастлаб бронхит тахши-

даги коронавирус ташхиси қўйилади.

У 2020 йил январь ойи бошида шифохонадан соғайиб чиқди. Январнинг ўрталарида унинг қизи ва оила аъзоларидан ҳам COVID-19 анкиланади.

— Мен коронавирусни ўзим ишлайдиган бозорда юқтириб олган бўлишим мумкин. Шундоқна ёнимда эса ёввойи ҳайвонлар гўштини сотадиганлар растаси кўп эди, — дейди у.

Вэй Гуйсянь даволаниш учун жуда катта маблаг сарфлайди. Бошида пулига, қилган харажатларига роса ачинади, ҳозир эса бу оламда ундан бахтли одам бўлмасе керак. Чўки ниҳоятда кўпчилик бу кассалик олдиде хали-ҳамон оқиб қолмоқда...

Шу ўринда юртимизда ҳам шу йилнинг 15 март кўни илк коронавирус юқтирган аёл анкиланган эди. 11 март кўни "Парож—Тошкент" рейси орқали учиб келган олий тоифали шифокор, хусусий клиникалардан бирининг раҳбари Нигора Муротова билан кейинчилик ижтимоий тармоқларда сўбат уюштирилганди. Бугун кўпчилигимиз ушбу вирус билан оғриб ўтган бўлса-да унинг ваҳимаси, даҳшатли оқибатлари халиям кўпчилигини психологик чоғларга қўлатишда давом этмоқда.

Мафтуна КАРИМОВА.

УМР ИБРАТИ

Дунё тамаддунига назар ташланса, чинакам Шахсни тарбиялаб, вояга етказишда ҳамма маълум келтирилган бўлган. Шу ўринда жамоавий ўйин — галабага кафолат қоидаси эса наинки спортда, балки адабиётшуносликда ҳам бир қадар кўриниб қолди. Бадиий адабиётга ёндашувлар фарқланди. Аввалги адабиётшунослик фани "санитар" вазифини ўтмай қўйгандек.

Демак, бир хоссали индивидлардан эмас, балки турли хусусиятларга эга бўлган мураккаб таркибли гетероген шахсиятлардан ташкил топган бугунги ҳаётда фикр эркинлиги қарор топаётгани ижод аҳлига қанча қулайлик туғдирган бўлса, адабиёт тануччи олимларга шунча қийинчилик пайдо қилади. Негаки, илм қонуниятлар билан иш кўришни тақозо қилади. Қонуният эса ўзгирсалликни талаб этади. Универсаллик аънаналар бағрида этилади. Ҳозир бўлса, бадиий ижод соҳасида аънаналарга амал қилмаслик аънамага айлиб бормоқда. Аммо адабиётшунослик ва адабиётга ўз назари билан илмий-амалий ёндашаётган мунаққидлар ҳали орамизда борлиги қувонарли.

Уйғунлик

Профессор Дилмурод Қуроноунинг илмий фаолиятидаги илк ўзига хослик шундаки, у эгаллаган фалсафий ва илмий-назарий билимларни адабий яраткичларни текширишнинг ишончли қуролига айлантира олади. Шунинг учун ҳам олим ҳар қандай мушкул илмий масаланинг асл моҳиятига қараб билади. Чунинки, у бадиий ижодни истеъдодли одамнинг оламни билиши ва у ҳақдаги ўй-туғуларини ифодалаш эҳтиёжининг маҳсули ҳисоблайди. У ифодалаш эҳтиёжи билан эҳтиётдан кам бўлмаган қудратта эгаллигини алоҳида таъкидлайди. Кўркем асарнинг яратилиши ва ўқилиши кечимини одамлараро эстетик мулоқотнинг кўриниши ҳисоблаган Дилмурод: "...адабий асарнинг моддий асоси тил унсурларидан таркиб топган матн, яъни замонда евоқ бўлган ва ёзув ёрдамида қотириб қўйилган нутқдир", деб ёзади. Бундай ёндашувида нутқ ҳаммиша кимга ёки нимагадир қаратилган бўлиши билан табиий равишда мулоқотни юзага келтириши кўзда тутилади. Олим ўзининг бу қарашини: "...адабий асарнинг ўзи моҳияттан мулоқот", дея қўлланган.

Одам. Бундай дейишимизга асос, ёзма қўлининг моҳияттан тасавуридаги ўқувчига гапирмоқ, ўқимок эса тасавуридаги ёзувчигина тингламоқ эканидир", дея янада конкретлаштиради. Дилмурод бадиий асар ёзишга эмас, балки ўқиш ҳам ижодий жараён, деб билади. Ўқирман асарга бадиий ҳодиса деб ёндашмас экан, у кўркем яраткича айланмай қолаверини қайд этади. Чиндан ҳам кўркем асар ўқиб тушунган одам учунгина мавжуд бўлиб, ўқимаган одам учун эса йўқ нарсасидир.

Назарий билимларини адабий ҳодисаларни тадқиқ этиш кечимига татбиқ қила олган профессор Д.Қуроноун шарҳли ўқишдан замонвий адабий таълимда фойдаланишнинг назарий асослари ва амалий йўлларини кўрсатиб беради. Тажрибали педагог сифатида олим "Адабий таълимда тарихий-биографик шарҳнинг аҳамияти ҳақида" мақоласида: "...шарҳ асардаги образлар тилини маънавий тилига ўгиришдики, шу жиҳатдан у мундоз адабиётни ўқитишда ҳам, яъни адабиёт намуналарини ўрганишда ҳам бирдек муҳимдир", деб ёзади. Олим Чўлпоннинг машҳур "Қаландар ишқи" газалини шоирнинг ҳаёти, ижоди, ижтимоий-сиёсий фаолияти ҳамда шахсиятига хос жиҳатларни ҳисобга олган ҳолда таълимига ўзгача ракурсда текширади. У турли ҳужжатлар, ёдлоқлар ва ўзининг асосли таҳминларига таяниб, шоирнинг ўша шеърни ёзаётган вақтдаги кайфияти қандай бўлганига ҳам кўрсатиб беришга эришади. Шу усул ёрдамида газал замиридан бир дунё яширин ижтимоий маъно топади. Буни олим: "Қаландар ишқи"

каби рамзий-метафорик ифода йўсинига қурилган газаллар ўзида аввалбошдан икки турли талқин имкони билан яралади. Яъни, бундай асарларда тасвирланган нарсаси (тасвир пани)дан бевосита усуб қувучи маъно ҳам, контекст(лар)да намоён бўлувчи таъмаъно ҳам мустақил, бир-бирига ҳалал бермаган ҳолда яшайверади. Демак, газал мазмунининг турлича тушунилиши табиий ва қонуний ҳолатдир", дея изоҳлайди. Шу тариқа шарҳлаб ўқиш дегани тушунарли сўзларни изоҳлашдангина иборат жўн юмуш бўлмай, тадқиқотчи ёки ўқитувчидан жиддий тайёргарликни талаб қиладиган самарали илмий ёндашуви эканини кўрсатиб беради.

Олимнинг бадиий асарларни мифопоэтик талқин қилиш борасидаги қарашлари ўзбек илми учун таълимга янгилик бўлди. Ўзбек адабиётининг илмида ҳам мифлар ҳақида кўп гапирилган. Тадқиқотлар қилинган, китоблар чоп этилган, аммо мифопоэтик ёндашуви аслида нима экани ва уни амалиётда қандай татбиқ этиш мумкинлиги қоронғиликча қолаверган. Дилмурод бу ҳақда: "Ўтган кунларнинг... тез шухрат топиб қўлма-қўл ўқилишига сабаб бўлган бош омиш, бизнингча, унинг том маънода миллий адабий аънаналар замирида турганидир... Ўйласам, бу фикрни эскирдан турли шаклларда айтаиб келаман экан-у, унга ишоблангани шарт бўлмаган аксиомадек қарар эканман. Мифопоэтик ёндашуви эса... мазкур фикрни илмий асослаш имкони яратар экан", деб ёзади.

Очиги, мен мифопоэтик ёндашуving миллий адабий аънаналар илдини кўрсатишга алоқаси борлигини ҳаёлимга ҳам келтирмаганман. Уни кўриштирилган ўйлаб топган бир қадар сунъий назария санаб келардим. Дилмуроднинг романи шу усулда талқин қилинаётган бўлиши қўлимда. Тўғри, бу усул роман бадиияти ва жонивасини тўлиқ очиб беришга хизмат қилади, деб ҳисобламайман. Айни вақтда, битикнинг тасвир йўсинида ўзгармас миллий универсалликлар борлигидан ҳам кўз юмолмайман. Албатта, буюқ ёзувчи ўз битигига бундай ёндашуви бўлиши мумкинлигини ҳаёлига ҳам келтирмаган. Аммо олим ўзининг илмий қудрати сабаб субъект томонидан яратилган бадиий объект бағридаги объектив қонуниятни кўра ва кўрсата билди.

У ижодкор бирор асарни ёзаётгандаёқ жуда аниқ бўлмаса-да, муайян ўқирмани кўзда тутиб, у билан мулоқотга киришишини: "...бадиий матн мундози кечитирилган... мулоқот, бадиий асар эса шу мулоқотнинг амалга ошишини таъминловчи восита" эканини қайд этади. Олим бу қарашини: "...адабий асар энг аввал, нутқ ҳодисаси: адабий асарнинг яратувчиси — нутқ ирод этаётган одам, шунга мос тарзда адабий асарнинг ўқувчиси — тинглаётган

нинг миллий адабий аънаналар илдини кўрсатишга алоқаси борлигини ҳаёлимга ҳам келтирмаганман. Уни кўриштирилган ўйлаб топган бир қадар сунъий назария санаб келардим. Дилмуроднинг романи шу усулда талқин қилинаётган бўлиши қўлимда. Тўғри, бу усул роман бадиияти ва жонивасини тўлиқ очиб беришга хизмат қилади, деб ҳисобламайман. Айни вақтда, битикнинг тасвир йўсинида ўзгармас миллий универсалликлар борлигидан ҳам кўз юмолмайман. Албатта, буюқ ёзувчи ўз битигига бундай ёндашуви бўлиши мумкинлигини ҳаёлига ҳам келтирмаган. Аммо олим ўзининг илмий қудрати сабаб субъект томонидан яратилган бадиий объект бағридаги объектив қонуниятни кўра ва кўрсата билди.

Профессор кўркем асарни ўқиш шунчаки истеъмож жараёни бўлмай, ўзига хос ижод кечими экани, у ўқирмандан интерфаол ёндашуви талаб қилишини ўқиради. Олим бадиий асар мазмунини фақат муаллифга боғлаб қўйиб тўғри бўлмаганидай, уни фақат ёзилган вақт доираси билан чегаралаб қўйиб ҳам маъқул эмаслигини, кўркем битик ҳаётнинг ўзи сингари тинимсиз ўзгаришлар оғушида бўлишини ургутайди. Чинакам бадиий яраткичнинг муаллифи, яратилган макон ва замонга боғлиқ бўлмаган ўз умри борлигини: "Зеро, образ ижод онларидеги маънавий-руҳий ҳолатни ўзига муҳрлаган ҳолда матом бошқа маънолар ифодасига ҳам хизмат қилверади", тарзида қайд этади. Олим бугунги адабий жараннинг соф кузатувчиси бўлганидан унинг ориқли нуктасини: "Назаримда, энг катта муаммо — ҳозирги адабиётнинг ўқувчини бой бергани", дея аниқ белгилайди.

Дилмурод Қуроноун — серкирра олим. У илму ижоднинг педагогика, адабиёт назарияси, луғатчилик, матн-барчага-барча томони маълум бўлган қари очунишнинг ҳеч ким кўрмаган қирраларини кўриши ва кўрсата билиши саъяти бўлиши бадиий адабиёт ҳақидаги оригинал ва асосли илмий қарашлари билан миллат бадиий-эстетик тафаккури ривожига сезиларли таъсир кўрсатган улкан олимни қўлтуғ ёши билан мурабаққод этиб, унинг илмий изланишлари ва шахсий ҳаётида яна кўрдан-кўп ютуқлар бўлишини тилаймиз. Ўзида педагогик, назарийчилик, синчилик, ўғирмачилик, ноширлик, ўйчилик сингари сифатларни уйеулаштирган Дилмурод Қуроноунга илмий-ижодий юксалишлар ёр бўлсин!

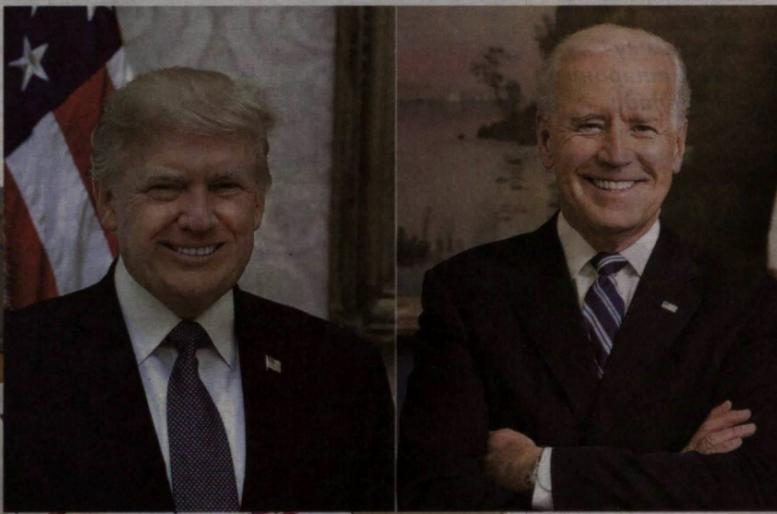
Профессор кўркем асарни ўқиш шунчаки истеъмож жараёни бўлмай, ўзига хос ижод кечими экани, у ўқирмандан интерфаол ёндашуви талаб қилишини ўқиради. Олим бадиий асар мазмунини фақат муаллифга боғлаб қўйиб тўғри бўлмаганидай, уни фақат ёзилган вақт доираси билан чегаралаб қўйиб ҳам маъқул эмаслигини, кўркем битик ҳаётнинг ўзи сингари тинимсиз ўзгаришлар оғушида бўлишини ургутайди. Чинакам бадиий яраткичнинг муаллифи, яратилган макон ва замонга боғлиқ бўлмаган ўз умри борлигини: "Зеро, образ ижод онларидеги маънавий-руҳий ҳолатни ўзига муҳрлаган ҳолда матом бошқа маънолар ифодасига ҳам хизмат қилверади", тарзида қайд этади. Олим бугунги адабий жараннинг соф кузатувчиси бўлганидан унинг ориқли нуктасини: "Назаримда, энг катта муаммо — ҳозирги адабиётнинг ўқувчини бой бергани", дея аниқ белгилайди.

Дилмурод Қуроноун — серкирра олим. У илму ижоднинг педагогика, адабиёт назарияси, луғатчилик, матн-барчага-барча томони маълум бўлган қари очунишнинг ҳеч ким кўрмаган қирраларини кўриши ва кўрсата билиши саъяти бўлиши бадиий адабиёт ҳақидаги оригинал ва асосли илмий қарашлари билан миллат бадиий-эстетик тафаккури ривожига сезиларли таъсир кўрсатган улкан олимни қўлтуғ ёши билан мурабаққод этиб, унинг илмий изланишлари ва шахсий ҳаётида яна кўрдан-кўп ютуқлар бўлишини тилаймиз. Ўзида педагогик, назарийчилик, синчилик, ўғирмачилик, ноширлик, ўйчилик сингари сифатларни уйеулаштирган Дилмурод Қуроноунга илмий-ижодий юксалишлар ёр бўлсин!

Қозокбой ЙҮЛДОШ.

ЖАҲОНДА НИМА ГАП?

Бугун бутун дунё Америкага кўз тикиб турибди. Чунки, Америкада бугун Президент сайлови бўлиб ўтмоқда. Дунё саҳнасида энг демократик давлатлардан деб тан олинган мамлакатнинг сайлаш, сайланиш, овоз бериш жараёнида нималар рўй бериши ҳаммани қизиқтирмоқда. Чунки янги сайланадиган Америка Қўшма Штатлари президенти нафақат Америка, балки бутун дунё сивсий ҳаётига у ёки бу даражада таъсир этади. Шу боис, дунё микрофонлари Американинг сайлов участкаларига ўрнатилган.

ОВОЗ ЎҒИРЛАНМАЙДИГАН МАМЛАКАТ

ёхуд 1908 йилдан кейинги энг катта сайлов

Гарчи биз Американи энг очик мамлакат деб эътироф этишда давом этаётган эсак-да, сайлов ҳақида турфа фикрлар авж олмақда. Хусусан, "овоз ўғирлиги" деган ҳадик ҳаммани хавотирга солимоқда. Умуман, бугунги кун дунё халқлари учун кимнинг Президент бўлиши хавфсизроқ(ҳа, бугун жуда кўп давлатларга сивсий босим ўтказилаётган бир пайтда "манфаатли" дея олмаймиз)? Чунинки, бўлуси Президентнинг бошидан ялт этиб ўтган фикр ҳам дунё афкор оммаси ҳаётини тубдан ўзгартириб юбориши мумкин. Шу учун ҳам фақат америкаликлар эмас, балки ҳар бир киши ушбу сайловни "қария

лар эрмаги" ёхуд "зодагонлар тўқнашуви" деб эмас, инсоният ҳаётидаги муҳим паллалардан бири деб қарамогимиз керак. Ҳа, бугун Америка Қўшма Штатларида янги президент сайловлари бўлиб ўтмоқда. Америкаликлар давлат раҳбари ва вице-президентдан ташқари, 35 сенатор, 435 Вакиллар палатаси аъзоларини, 11 штат ва иккита ҳудуд губернаторларини ҳамда маҳаллий ҳукуматларни сайлашлари керак. Президентликка асосий даъвогарлар Америка маъмуриятининг амалдаги раҳбари, республикачи Дональд Трамп ва демократик партиядан номзод, АҚШнинг со-

биқ вице-президенти Жозеф Байден ҳисобланади. Президентлик сайловларида галаба қозониш учун номзод ҳар бир штатда овоз бериш йўли билан тузилган сайловчилар коллежининг 538 аъзосидан 270 нафари томонидан қўллаб-қувватланиши керак. Ҳар бир штат вакиллари ўз штатларида кўпчилик бўлган номзодга бир овоздан овоз беришлари шарт ва сайловчилар сони унинг аҳолиси сонига боғлиқ. Трамп ва Байден учун ўзгаришлар штатларда овоз бериш натижалари, айниқса, муҳимдир. Уларнинг саясий сони бор: Флорида, Пенсилвания, Огайо,

Жоржия, Мичиган, Шимолий Каролина, Аризона ва Висконсин, сайлов округида жами 135 овоз берган, деб ёзади "Би-Би-Си" рус хизмати. Трамп сўнги сўровларда Байдендан саккиз фоизга ортда қолмоқда, барча асосий штатларда демократ рақибни уни мағлуб этган. Аммо таҳлилчилар таъкидлашларича, коронавирус пандемияси туфайли қўллаб-қувватлаш олдидан овоз беришган. Трамп билан бир қаторда вице-президент Майкл Пенс ҳам номзодини илгари сурмоқда. Калифорниялик сенатор Камала Харрис сайловларда Байденнинг шеригига айланди. У илгари пре-

асосан маҳаллий вақт билан соат 19.00да тугайди (4-ноябрь, Тошкент вақти билан 05.00), охири бўлиб Гавайдаги сайловчилар ва Алеут оролларидаги Адык қишлоғининг аҳолиси овоз беришади — бу маҳаллий вақт билан соат 20.00да (Тошкент вақти билан 11.00, 4-ноябрь) содир бўлади.

Одатда, АҚШдаги сайловлар натижаси тунда аниқ бўлади, аммо бу сафар бундай танлов фақат номзодлардан бири галаба қозонган тақдирдагина рўй бериши мумкин. Коронавирус пандемияси туфайли 90 миллиондан ортик америкалик сайловчилар мунддатидан олдин ёки почта орқали овоз беришди ва 150 миллиондан ортик киши ушбу сайловларда овоз бериши мумкин. Шундай қилиб, иштирок этиш 65 фоиздан ошиб, 1908 йилдан бери энг юқори кўрсаткичга айлангани мумкин. Почта орқали овоз беришнинг мисли кўрилмаган қўламини туфайли натижалар ҳафалаб эмас, балки бир неча кун давом этади.

Бирок Флорида штатида, сайловлар коллежда 29 та овозга эга бўлган тўқтинланувчи штатларнинг энг каттаси, маҳаллий қўнунларга биноан почта орқали берилган овозларни ҳисоблаш сайловдан 40 кун олдин бошланди. Агар у ердан 4-ноябрь кун эрталаб янгиликлар чиқса, бу миллий даражада ким голиб қилганлигининг муҳим кўрсаткичига айланади.

Агар Байден Флоридада галаба эълон қилиши эҳтимолдан йироқ эмас, гарчи у охири-охири Шимолий Каролина, Аризона, Айова ва Огайо штатларида яхши натижаларга эришса, Трампни Тошкент вақти билан соат 16.00да (АҚШнинг Шарқий соҳили вақти билан соат 6:00) Мейн, Коннектикут, Нью-Йорк ва Виржинияда овоз бериш бошланади ва бир соатдан кейин мамлакат шарқидagi аксарият бошқа штатларда сайлов участкалари очилади. Алскадаги сайтлар Тинч океанининг қирғоғида охири бўлиб ишлай бошлайди (Тошкент вақти билан 22:00). Шарқий соҳилда овоз бериш

ортда қолдириши мумкин. Агар Трамп Флоридада галаба қозонса, унинг мутлақ галаба қозониш эҳтимоли жуда кўпаяди, аммо овоз бериш кундан сўнг дарҳол бошқа султ штатларнинг натижаларини бир неча кун кутишига тўғри келади.

23 ноябрга қадар давлат ҳокимияти органлари почта орқали юборилган бюллетенларни, шу жумладан, мамлакат ташқарида бўлган америкаликлар томонидан ҳисоблаш шарт. 2021 йил 6 январда Конгресснинг иккала палатаси қўшма йиғилишида сайловчилар коллеждаги овоз бериш натижалари таъдиқланиши керак ва 2021 йил 20 январь кун сайланган Президентнинг инаугурация маросими бўлиб ўтади.

Сўров натижаларига кўра америкаликлар тартибсизликларга ва сайловдан кейинги зўравонликларнинг кучайишига тайёрланмоқда. Одамлар қўроқ-аслаҳа ва озиқ-овқат сотиб олишмоқда, федерал биноларни қўриқлаш учун қўшимча полиция ва Мудофая вазирилик бўлинмалари сафарбар қилинган.

АҚШ ички хавфсизлик вазири кунчи кеча расмий равишда юзага келиши мумкин бўлган нотинчликни таъйирлигини ва зўравонликни тўқатишини айтиди. Нью-Йорк, Вашингтон ва бошқа йирик шаҳарлардаги дўкон эгалари мумкин бўлган норозиликларни қўтиб, дўкон ойналарини қўшимча ҳимоя воситалари билан қопламоқда. Меҳмонхоналар, банклар, музейлар фасадлари йироқ эмас, гарчи у охири-охири Оқ уйнинг атрофида қўшимча панжаралар ўрнатишга қарор қилинди.

Интернет хабарлари асосида Г.МАТЁКУБОВА тайёрлади.

ЭЪЛОНЛАР
Тошкент шаҳар 8-Бизнес-мактаби томонидан Мирусмонов Жўрхат Шухратовичга 1999 йил 30 июнда берилган ҚХТ № 015562 рақамли Дипломати (рўйхат рақами 6518) йўқолигани сабабли **БЕКОР ҚИЛИНАДИ.**
Чилонзор тумани, 7-даҳа, 21-уй, 3-хонадонга 1992 йил 25 декабрь кун фуқаро — Мелешкина Ирина Викторовна номига берилган №08-01/3073 рақамли ўй ҳужжати йўқолигани сабабли **БЕКОР ҚИЛИНАДИ.**

МУТОЛАА

Янги Ўзбекистоннинг ўтган қисқа даврда эришган ютуқларини наинки халқимиз, балки хорижлик экспертлар ҳам эътироф этишмоқда. Бу муваффақиятлар бевосита Президентимиз ташаббус ва ҳаракатлари билан амалга оширилди. Профессор Карим Норматов томонидан Янги Ўзбекистонни барпо этишда амалга оширилаётган янги ислохотлар ҳақида ёритилган "Янги Ўзбекистон меъмори (Талабчан Президентнинг "Ўзбек мўъжизаси" фаолиятига доир айрим чизгилар)" номли китоби нашрдан чиқди.

Ўзбек мўъжизаси меъмори

Китоб 132 бет, V бўлимдан иборат. Китобнинг муқаддима қисмида Президентимизнинг сўнги йилларда 300 дан ортиқ гоёларни олға сурганлиги, натижада халқимизнинг турмуш даражасида туб ўзгаришлар бўлаётганлиги таърифланади. Шу билан бирга, йўл қўйилган айрим хатолар бартараф этилиб, ҳуқуқ тизимидаги баъзи тақлиқларнинг бекор қилингани, инсон ҳуқуқлари ва эркинликларига доир амалий ишлар ҳаётга татбиқ этилаётгани, айниқса, республиканинг халқаро майдондаги имижига тубдан ўзгариб, унинг қўшни давлатлар билан алоқалари яхшиланганлиги китобда атрафлича баён этилган.

Шунингдек, мамлакатда иқтисодий модернизация ва либерализация жараёнлари изчил амалга оширилганлиги сабаб мамлакатта хорижий инвестициялар оқими кун сайин кириб келаётганлиги ҳақида сўз юритилган. Муаллиф таърифлашча, республиканинг барча ҳудуди бугун улкан қурилиш майдонига айланди, барча ҳудудларда янги саннат корхоналари, савдо ва кўнгилочар марказлар ҳамда бошқа ижтимоий объектлар бунёд этилмоқда.

Муаллиф Ўзбекистон Республикаси Президенти Шавкат Мирзиёевнинг: "Мўъжизага ишонсанг, у рўёбга чиқади" фикрини келтириб, амалга оширилаётган ислохотлар, эришилган натижа ва самаралар Ўзбекистонни мўъжизалар мамлакатига айлантири-

моқда, дейишга асос бор, деб таъкидлайди. Китобда келтирилган кузатишлар, далиллардан ташқари, ўзимиз ҳам ўзбек мўъжизаси меъмори Шавкат Мирзиёев эканлигини нафақат халқимиз, балки Марказий Осиё, жаҳон ҳамжамияти давлатлари тан олганининг гувоҳи бўлиб турибмиз.

Ўзбекистонга дадиллик билан инвесторлар жалб этилгани, мамлакатга тўғридан-тўғри сармоя оқимини кўпайтиришга ҳаракатлар қилингани ва бу ўзининг ижобий самарасини берганига сабаб 2017 йилда сўмни валютага айирбошлаш, яъни конвертация очилгани эди, дейди. Бу жаҳон ҳамжамияти томонидан ҳам жуда катта воқелик сифатида қабул қилинди. Шу билан бирга, муаллиф хорижлик мутахассисларнинг юртимизда кечаётган туб ўзгаришлар ҳақидаги фикр ва мулоҳазаларини ҳам келтириб ўтади. Жумладан, америкалик таниқли олим Фредерик Старрнинг Янги Ўзбекистонда юз бераётган иқтисодий, ижтимоий ва маданий ўзгаришларга бағишланган "Ўзбекистоннинг янги қиёфаси" номли китоби ва унда берилган таҳлилий фикрларни баён этади.

Китобнинг "Ўзбек мўъжизаси Марказий Осиё ҳамда бошқа давлатларга ибрат-намуна бўлмоқда", деб номланган иккинчи қисмида муаллиф Ўзбекистон Республикаси Президенти Шавкат Мирзиёев ташаббусига кўра, илк бор Марказий Осиё давлат раҳбарлари-

нинг маслаҳат учрашуви ташкил этилгани, бу янгиланаётган Ўзбекистон пойдеворини янада мустаҳкамлашга асос бўлганлигини таъкидлайди. Шунингдек, БМТнинг Ешлар ҳуқуқлари тўғрисидаги Халқаро конвенциясини ишлаб чиқиш таклифи ва шу каби бошқа ташаббуслар ҳақидаги мулоҳазалар ҳам китобдан ўрин олган.

Муаллиф Ўзбекистон — Япония муносабатлари ҳақида фикр юритар экан, ўзбек ва япон халқларининг ўхшаш жиҳатлари кўп эканлигини кўрсатиб ўтади. Япония ҳам Ўзбекистонни Марказий Осиё минтақасидаги муҳим ҳамкори сифатида эътироф этади. Президентимизнинг дўстлик ва ҳамкорлик алоқаларини мустаҳкамлашдаги ташаббуси Япониянинг нуфузли олийгоҳи Нагоя университети томонидан муносиб баҳоланди. Юртбошимизга олий ўқув юртининг фахрий доктори унвони берилди.

Хулоса қилиб айтганда, мазкур асарда Ўзбекистоннинг қисқа тўрт йилда босиб ўтган йўли акс эттирилган. Ушбу материаллардан сиёсатчилар, олимлар, докторантлар, талабалар ҳамда кенг жамоатчилик фойдаланишлари мумкин.

Эркин НУРИДИНОВ,
тарих фанлари доктори, профессор,
Фарход ИСМАТУЛЛАЕВ,
тарих фанлари номзоди, доцент.

ҲУҚУҚ

Аёл азал яралмишда Аллоҳнинг изни билан Одам Атонинг меҳрига, муҳаббатига эришган. Замонлар ўзгарди, одамлар ўзгарди. Бугунга келиб, аёлга муносабат ҳам ўзгарди. Ислоҳ динимизда аёл — она юксак қадрланади. Муборак ҳадисларда: "Жаннат — оналар оғви остидадир", "Аҳли аёлини қадрлаганлар биздандир", дейилади.

Қадим давлрларда ошлада эркак кишиси бўлмаган хонадон аёли бўшаб қолган сув челақни дарвоза олдига чиқариб қўйган. Буни қайсики кўчадан ўтиб кетаётган кишилар кўриб, челақни олиб, ҳовуздан ёки ариқдаги оқар сувдан тўлдириб, яна жойига келтириб қўйишган.

Зўравонликнинг илдиизи

Лекин кейинги пайтларда нафақат ОАВ воситалари, ижтимоий тармоқлар орқали, балки ён-ёримизда яшаётган қўшни аёлнинг хўрланаётганини, камситилаётганини кўраемиз, эшитамиз. Баъзан орамизда "зўравонлик" номини но-зик туйғу тушунчаси билан уйғунлаштиришга уринаётганлар ҳам йўқ эмас. Нима бўлганда ҳам, берафқимиз.

Оиладаги зўравонликни ҳар қандай шароитда оқлаб бўлмайди. Чунки, бу ерда инсон ҳуқуқлари, шахс ҳаёти, соғлиги, шаъни, қадр-қиммати, эркинлиги топталади. Зўравонлик фақат жисмоний куч ишлатиш билан эмас, балки руҳий, ахлоқий, иқтисодий ва маънавий босим кўринишларида ҳам намоён бўлаётди. Ҳақоратлаш, мажбурлаш, иқтисодий чекловлар қўйиш, мунтазам руҳий қийноққа солиш каби ҳолатлар ҳам зўравонликка кирди.

Энг ёмони, оиладаги носоглом муҳит сабаб нотинчлик, бекорорлик, мунтазам ҳавотир ва кўрқув туйғулари болалар онига сингади, тарбиясига, руҳиятига жиддий таъсир кўрсатади. Ундан-да ёмони, зўравонликка гувоҳ бўлган ёш болаларнинг руҳиятида бешафқатлик аломатлари уйғонади. Мухтасар айтганда, сўнги йилларда давлатимиз томонидан миллий қонунчилик базаси халқаро ҳуқуқнинг умумэътироф этилган нормаларига ҳамохан тарзда мустаҳкамланаётгани кўзонарли, албатта, — дейди суҳбатдо-

шимиз Бухоро вилоят реабилитация маркази директори Ҳуринисо Равшанова. — Узингиз гувоҳсиз, мамлакат тарихида илк марта 2019 йилнинг 2 сентябрида "Хотин-қизлар ва эркаклар учун тенг ҳуқуқ ҳамда имкониятлар кафолатлари тўғрисидаги"ги ҳамда "Хотин-қизларнинг таъйиқ ва зўравонликдан ҳимоя қилиш тўғрисидаги"ги Қонунлар қабул қилинди.

Мазкур ҳужжатлар хотин-қизлар учун муносиб иш ўрни ва турмуш шароитини яратиш, уларни ҳимоялаш, ижтимоий-иқтисодий, сиёсий-ҳуқуқий фаоллигини ошириш, мамлакат ҳаётидаги ўрни ва нуфузини янада мустаҳкамлаш, давлат бошқарувида аёллардан раҳбар кадрлар сафини кенгайтириш, уларни жамиятнинг фаол қатламига айлантириш, хотин-қизларнинг ҳам эркаклар билан тенг ҳуқуқ ҳамда имкониятларга эга бўлишларини таъминлашда муҳим аҳамият касб этади.

Маълумки, "Ижтимоий реабилитация қилиш ва мослаштириш, шунингдек, оилавий маънавий зўрлик ишлатишнинг олдини олиш тизимини такомиллаштириш чора-тадбирлари тўғрисида"ги қарор ижросини таъминлаш борасида Бухоро вилоятида ҳам амалий ишлар амалга ошириляпти.

Вилоят реабилитация ва мослаштириш маркази биноси замон талабларига мос, барча қўлайликларга эга, энг замонавий технологиялар билан жиҳозланган. Марказ вилоятда зўравонликка учраган хотин-қизларнинг ижтимоий

ҳимоясини таъминлашга хизмат қилмоқда. Шунингдек, марказларда оғир ижтимоий аҳволда қолган, жумладан, оилавий муаммолар гирдобидан чиқолмаётган шахсларга психологик, шошилинч тиббий, ҳуқуқий, ижтимоий ёрдам кўрсатилади. Бундан ташқари, низоли вазиятларни бартараф этиш, оиладаги зўрлик ишлатиш сабаб ўз жонига қасд қилишга мойиллик ҳолатларининг олдини олиш мақсадида ҳуқуқчи муҳофиза қилиш органлари ва маҳалла фуқаролар йиғини оқсоқоллари билан (жамоатчилик асосида) ўзаро ҳамкорлик ўрнатилган.

— Реабилитация марказимизга оналар, болалар қатори айрим пайтлари эркаклар ҳам мурожаат қилади. Улар, асосан, стресс ҳолатида бўлганда келишади. Албатта, бундай пайт марказ ходимлари ёрдам беришади, тинч дам олишлари учун хона ажратади, ош-овқатини беради. Улар бу ерда тиббий, психологик, ҳуқуқий маслаҳатлар олади, — дейди Ҳ.Равшанова.

Кўнгли зўравонлик, таъйиқ камситилишлардан озор чеккан кимсага руҳий далда бериш, унга меҳр кўрсатиш инсонийлик бурчимиз. Одамийликнинг ёрқин кўриниши. Ҳазрат Навоий таъбири билан айтганда:

*Кимки, бир кўнали бузқунинг хотирин шод айлагай,
Онча борки, Казъба вайрон ўлса
обод айлагай.*

Моҳира ШАКАРОВА,
"Hurriyat" мухбири.

МОЛИЯ МУАССАСАЛАРИДА

Кунги кеча "Ўзсаноатқурилишбанк" АТБ, тижорат банклари орасида биринчилардан бўлиб, Ўзбекистон ипотекани қайта молиялаштириш компанияси (ЎЗИҚМК) билан 337 млрд. сўм миқдоридagi бош қайта молиялаш шартномасини имзолади. Бу банк мижозларига нафақат янги уйлари, балки иккиламчи бозордаги кўчмас мулкларга ҳам қулай шартларда ипотека кредитларини расмийлаштириш имконини беради.

ИПОТЕКА КРЕДИТЛАРИ

"Ўзсаноатқурилишбанк" ва Ўзбекистон ипотекани қайта молиялаштириш компанияси ўртасида 337 миллиард сўмлик қайта молиялаш шартномаси имзоланди

QAYTA MOLİYALASHTIRISH KELISHUVINI IMZOLASH TADBIRI

SANOAT QURILISH BANK

O'zbekiston Ipotekani Qayta Moliyalashtirish Kompaniyasi

2020 yil 28 oktyabr

қайта молиялаштириш компанияси ўртасида имзоланган янги келишув юрtdошларимизга ҳам бирламчи, ҳам иккиламчи бозордаги уй-жойларни 20 йилгача муддатга йиллик 18 фоиз ставкаси асосида ипотека кредити расмийлаштириш имконини беради.

— Давлатимиз раҳбарининг ташаббуси билан мамлакатимиз аҳолисини ҳар томонлама қулай, арзон, сифатли уй-жойлар билан таъминлаш борасида кенг қамровли чора-тадбирлар амалга оширилмоқда. Бунда молия муассасалари томонидан қулай шартларда ипотека кредитлари кўламининг ортиб бораётгани юрtdошларимизнинг ўзининг кичик Ватанига эга бўлиш-

ларида муҳим омил бўлмоқда. Бугунги келишув эса банкимиз мижозларига янада қулай шарт-

лардаги ипотека кредитларидан фойдаланишлари учун имконият яратади. Айни пайтда биз

қайта молиялаштириш ва қимматли қозғалар таъминоти асосида ипотека кредитлари ресурсини

жалб қилган биринчи банк эканлигимиздан мамнунмиз, — деди "Ўзсаноатқурилишбанк" бошқаруви раисининг биринчи ўринбосари Азиз Акбаржонов.

— Биз ипотека кредитлари бозоридида жуда муҳим паллада турибмиз. Ипотека бозорларини ривожлантиришга ихтисослашган но-банк молия институти сифатида ЎЗИҚМК "Ўзсаноатқурилишбанк"ни узоқ муддатли ресурслар билан таъминлайди. Банк соҳасида юксак ўрни ва мақсадларига эга бўлган илгор молия институти билан яқин ҳамкорлигимиздан хурсандмиз, — деди ЎЗИҚМК Бош директори Муроджон Фарманов.

"Ўзсаноатқурилишбанк" Ўзбекистондаги йирик тижорат банкларидан бири сифатида бугунги кунда республика бўйлаб кенг филиаллар тармоғига эга, 1 миллиондан ортиқ чакана мижозларига хизмат кўрсатиб келмоқда.

Ўзбекистон ипотекани қайта молиялаштириш компанияси нобанк молиявий ташкилоти сифатида Ўзбекистон Республикаси Молия вазирлиги томонидан 2019 йил 14 ноябрда қулай шартлардаги уй-жой фондлари яратиш ва тижорат шартлари асосида маҳаллий ипотека бозорини ривожлантириш мақсадида ташкил этилган. Бугунги кунда 12 та банк компаниянинг акциядорлари ҳисобланади. Компания ресурслари банкларни ва ипотека кредити олувчиларни қўллаб-қувватлашга қаратилган бўлиб, яқуний қарз олувчи уй-жойларни кредит ҳисобига сотиб олаётганда қулай ва узоқ муддатли молиялаштириш имкониятига эга бўлади.

Банк Ахборот хизмати.

САҢЪАТ

Кейинги йилларда юртимизда ўзбек мумтоз санъати алоҳида эътибор қаратилгани боис миллий мақом, бахшичилик, рақс сингаги санъат турлари халқаро миқёсда ўтказиладиган кўрик-танлов мақомига эга бўлди.

Дунёга очилган эшик

Эндилқид маданият ва санъат соҳасига ҳам янги инновацион лойиҳаларни, гоҳларни олиб кириш, хоржий давлатлар билан

ўзаро ҳамкорлик алоқаларини янги дунёга очилган эшик билан мақсадли рақамлаштиришга айланди.

катлар натижасида истеъдодли ёшларимиз Халқаро кўрик-танловларда совринли ўринларни қўлга киритишмоқда.

Ана шундай ёшлардан Ўзбекистон давлат консерваториясининг II-босқич талабаси, "Ниҳол" давлат мукофоти совриндори Василса Найпак "Holly music" халқаро виртуал онлайн танловда иштирок этиб, "Чолғу санъати" йўналишида биринчи ўрин соҳиби бўлди.

Шунингдек, Наманган шаҳар 11-сонли Болалар мусиқа ва санъат мактабининг "Эстрада хонандалиги" бўлими ўқувчиси Илёмбек Нуралиев Париж шаҳрида ўтказилган "Summer splash" кўрик-танловда "Эстрада вокал" йўналиши бўйича II-ўринни, Шахрисабз шаҳар 20-сон болалар мусиқа ва санъат мактаби фортепиано синфи ўқувчиси Захро Анварова Италияда бўлиб ўтган "Open Italy" онлайн кўрик-танловда ҳам фахрли II-ўринни эгаллагани мамлакатимизда санъат соҳасида қилинаётган ислохотлар ўз самарасини бераётганини кўрсатади.

Бундан ташқари, жорий йилнинг 22-23 август кунлари Бразилияда "Brazilian Association of Folklore" ва "Popular Arts Festival Organizers" (ABRASOFFA) томонидан ўтказилган Халқаро фольклор фестивалида Ўзбекистон Республикаси Маданият вазирлиги ҳамда "Ўзбек

концерт" давлат муассасаси ташкилотчилигида Ўзбекистонда хизмат кўрсатган артист Равшан Намозов ва "Тошкент зеболари" рақс ансамбли онлайн тарзда иштирок этишди. Бразилия, Аргентина, Чехия, Колумбия, Мексика, Чили, Бирлашган Араб Амирликлари, Непал, Жанубий Африка каби 20га яқин давлатларнинг санъаткорлари қатнашган мазкур фестивалда ўзбек санъати намояндалари алоҳида эътирофга сазовор бўлишди.

Албатта, мамлакатимизда ўзбек рақс санъатини тарғиб қилиш доирасида улкан ишлар амалга оширилмоқда. Яқинда ўтказилган "XXI аср — Халқ рақси — Бухоро жиллолари" Халқаро илмий-амалий анжуман бунга яққол далил бўла олади. Мазкур анжуманда соҳа мутахассислари онлайн тарзда иштирок этишиб, "Халқ рақси. Анъаналар ва унинг саҳнадаги ижроси", "Ансамблларда халқ рақслари мероси", "Шашмақом" анъаналари, "Мавриги" рақсининг анъанавий ижроси, "Бухоро рақсининг тарихи ва ривожланиши", "Халқ рақсининг келиб чиқиши" ва бошқа мавзуларда маърузалар қилишди.

Аҳамиятисини шундан, илмий-амалий анжумандаги маърузалар алоҳида тўплам қилиниб, қўлланма сифатида нашр этиладиган бўлди.

"Ўзбекконцерт" давлат муассасаси Ахборот хизмати.

"ОБУНА — 2021"

Мен нима учун "Hurriyat"ни ўқийман?

Султонмурод ОЛИМ, Ўзбекистон Ёзувчилар уюшмаси аъзоси, "Накшбандия" журнали бош муҳаррири:

— Ўзбек тили шундай бой бир лисонки, арабий "хур"ни ҳам, форсий "озод"ни ҳам, туркий "эркин"ни ҳам ўзаро муайян маъно жиллоларидан келиб чиқиб қўллаверамиз. "Hurriyat"нинг маънолари — қатқат. Лекин унинг барча маъноларида даъват бор.

"Hurriyat" мустақил газета сифатида, мана, салкам 24 йилдан буён шу мақсадга хизмат қилиб келяпти. Камина бу нашрни, бундан кейин ҳам чинакам демократия минбари бўлиши керак, деб ҳисоблайман.

Газета шундай бўлсаки, қўлга олишининг билан: "Мени ўқи, мени ўқи!" — деб турадиган материалларга тўла бўлса.

"Hurriyat" ана шундай газета. Ахир, XXI асрда яшаймиз. Бугун одамларга ақлини, онг-тафаккурини, ҳаттоки, яшаш тарзини янги поғонага олиб чиқишга ёрдам берадиган матбуот нашри керак эди. "Hurriyat"нинг шундай нашрга айлана бораётгани муборак бўлсин!

ЎЙЛАБ КЎРИНГ

Телеэкранлар орқали сизу бизга таниш сериаллар намойишидан ўзимизча зерикдик. Лекин томоша қилишда давом этяпмиз. Нега? Уларнинг нимаси бизни шунчалик қизиқтириб қўяпти?

"ЧИҚИНДИ" СЕРИАЛЛАР КИМГА КЕРАК?

Эрта тонгдаёқ телевизорни қўрқансиз кимга эрга тегишини билмай турган "Гуллар изтироби"га дуч келасиз. Бир бечора девонанинг бошини айлантириб, унинг уйда яшайди, аммо бошқаси билан ҳар бало бўлиб, у чиройли гапирса, унга ёпишиб, қаттиқ гапирса, ундан айрилладиган қиз (ким деб бўлади бундай қизни) нинг ҳаёти қанчалик завқли? Умуман, ким учун?

"Зулейха" ҳақида ҳам қисқача тўхталсак. Аввало, битта савол: У ким, давр қахрамони? Нима учун келинчақлар шом пайти кўчаларни суғуриб-сидириш, кечки таомни тайёрлаш ўрнига сериал томоша қилишади? "Sevimli" TVда берилётган "Қора ниёт" сериали чиндан ҳам қора ниёт билан ишланган десак хато бўлмас керак. Фильмининг 200 дан зиёд қисми намойиш этилди. Шу қадар баттол, жирканч найрангларга тўлаки, бирорта ёруғликдан асар ҳам йўқ.

Ҳа, дароқе, ушбу канал орқали берилган "Ўзилмаган гул" сериали айни пайтда "Аросат" номи билан "Mening yurtim" телеканалда берилляпти. Бунга нима дейиш мумкин? Шундай фильмларга кўзингиз тушар экан, "Маҳаллада дув-дув гап", "Шум бола"нинг саргузаштлари, "Абдуллажон"нинг қилиқлари, "Осмондаги болалар", "Суянчи"даги нуқул чой ичадиган совчиларни ёки бир сигирни уч авлод эслашнинг соғиниб қоласиз. Табасумга чорловчи бундай фильмлар каби замонавий киноларни яна қачон кўраликми-а?!

Хўш, дароқе, ушбу канал орқали берилган "Ўзилмаган гул" сериали айни пайтда "Аросат" номи билан "Mening yurtim" телеканалда берилляпти. Бунга нима дейиш мумкин? Шундай фильмларга кўзингиз тушар экан, "Маҳаллада дув-дув гап", "Шум бола"нинг саргузаштлари, "Абдуллажон"нинг қилиқлари, "Осмондаги болалар", "Суянчи"даги нуқул чой ичадиган совчиларни ёки бир сигирни уч авлод эслашнинг соғиниб қоласиз. Табасумга чорловчи бундай фильмлар каби замонавий киноларни яна қачон кўраликми-а?!

Бу ҳам майли, битта эркакка иккита аёл ёпишиб олганини, бири уялмай-нетмай "мен хомилдорман" деса, иккинчиси унинг ёлгонлигини ўзича фош қилмоқчи бўлади. Қайси ор-номусли қиз тўйдан олдин номусини соғадди ёки мен эрли бўлман деб безбетларча ҳаёсини йўқотади?

Сериаллардаги энг ачинарли жойи шундаки, ҳаммаси битта гоа асосига қурилган: севи, айрилиқ, хиёнат. Деҳқонча айтганда, уйда товуғига дон йўқ, кўчада олифта каби юрадиган қахрамонлар. Мисол учун, "Парчаланган юраклар" жуда кўпчиликнинг энсасини қотирган сериаллардандир. Унда бир қизни онаси бодалигидан катта қилган, едириб-ичирган, кийдирган. Қиз битта бой аёл келиб "мен сеннинг онангман", деса "ишониб" кетяпти. Бу қандай бедодлик!

Хўш, дароқе, ушбу канал орқали берилган "Ўзилмаган гул" сериали айни пайтда "Аросат" номи билан "Mening yurtim" телеканалда берилляпти. Бунга нима дейиш мумкин? Шундай фильмларга кўзингиз тушар экан, "Маҳаллада дув-дув гап", "Шум бола"нинг саргузаштлари, "Абдуллажон"нинг қилиқлари, "Осмондаги болалар", "Суянчи"даги нуқул чой ичадиган совчиларни ёки бир сигирни уч авлод эслашнинг соғиниб қоласиз. Табасумга чорловчи бундай фильмлар каби замонавий киноларни яна қачон кўраликми-а?!

Хўш, дароқе, ушбу канал орқали берилган "Ўзилмаган гул" сериали айни пайтда "Аросат" номи билан "Mening yurtim" телеканалда берилляпти. Бунга нима дейиш мумкин? Шундай фильмларга кўзингиз тушар экан, "Маҳаллада дув-дув гап", "Шум бола"нинг саргузаштлари, "Абдуллажон"нинг қилиқлари, "Осмондаги болалар", "Суянчи"даги нуқул чой ичадиган совчиларни ёки бир сигирни уч авлод эслашнинг соғиниб қоласиз. Табасумга чорловчи бундай фильмлар каби замонавий киноларни яна қачон кўраликми-а?!

Қандай қилиб бегона аёлнинг гапига ишониб мумкин? Китобларда ҳам туққан эмас, катта қилган она бўлади, деб айтилган-ку! Ҳаммасининг 3-4 тадан хизматкори бор. Ҳар бир оила аъзосининг биттадан ҳайдовчиси. Нима, шаҳарда бирон камбағал йўқмикин? Майли, илоҳим бўлмасин. Бироқ ўзингиз ўйлаб кўринг. Сериал қахрамонлари ишининг тайини йўқ-ку. Ҳеч замонада уйда ўтириб, хизматкорларига иш буюриб туришга ойлик тўланадими? Ҳатто ишга бориб, ишдан қайтгани ёки корхонада ходимлар билан ишлаш жараёни каби саҳналар мавжуд эмас. Яна уларнинг ташвиқи соҳадан ҳам кўп. Чунки, эри, боласи кимлигини билмайди. Сериалдаги тушунарсиз бундай ҳоллар эса газабинчи кептирмай қўймайди. Шу ўринда ўйлаб қолсан, туркларнинг ҳаммаси ҳам актёрмикин?

Ҳа, дароқе, ушбу канал орқали берилган "Ўзилмаган гул" сериали айни пайтда "Аросат" номи билан "Mening yurtim" телеканалда берилляпти. Бунга нима дейиш мумкин? Шундай фильмларга кўзингиз тушар экан, "Маҳаллада дув-дув гап", "Шум бола"нинг саргузаштлари, "Абдуллажон"нинг қилиқлари, "Осмондаги болалар", "Суянчи"даги нуқул чой ичадиган совчиларни ёки бир сигирни уч авлод эслашнинг соғиниб қоласиз. Табасумга чорловчи бундай фильмлар каби замонавий киноларни яна қачон кўраликми-а?!

Ҳа, дароқе, ушбу канал орқали берилган "Ўзилмаган гул" сериали айни пайтда "Аросат" номи билан "Mening yurtim" телеканалда берилляпти. Бунга нима дейиш мумкин? Шундай фильмларга кўзингиз тушар экан, "Маҳаллада дув-дув гап", "Шум бола"нинг саргузаштлари, "Абдуллажон"нинг қилиқлари, "Осмондаги болалар", "Суянчи"даги нуқул чой ичадиган совчиларни ёки бир сигирни уч авлод эслашнинг соғиниб қоласиз. Табасумга чорловчи бундай фильмлар каби замонавий киноларни яна қачон кўраликми-а?!

Ҳа, дароқе, ушбу канал орқали берилган "Ўзилмаган гул" сериали айни пайтда "Аросат" номи билан "Mening yurtim" телеканалда берилляпти. Бунга нима дейиш мумкин? Шундай фильмларга кўзингиз тушар экан, "Маҳаллада дув-дув гап", "Шум бола"нинг саргузаштлари, "Абдуллажон"нинг қилиқлари, "Осмондаги болалар", "Суянчи"даги нуқул чой ичадиган совчиларни ёки бир сигирни уч авлод эслашнинг соғиниб қоласиз. Табасумга чорловчи бундай фильмлар каби замонавий киноларни яна қачон кўраликми-а?!

РАССОМ ХАНДАСИ

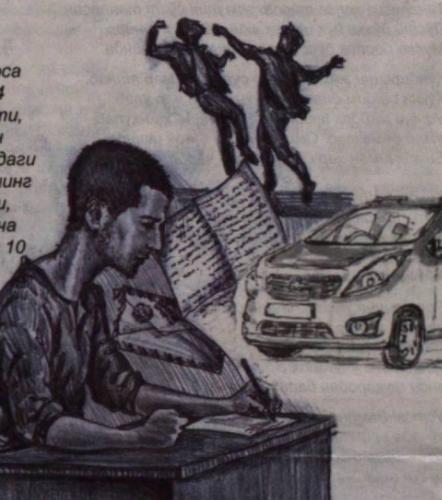

Хусан СОДИКОВ чизган карикатура.

Сериалдан бош кўтармайди сигирни ҳам эргатибди!

ҚИЛМИШ

10-синф боласи жиноятга қўл урса ишонсинг келмас экан, аммо... 2004 йилнинг 21 июлида Фаргона вилояти, Қўқон шаҳрида туғилган Ҳалимжон Муҳаммаджонов ҳали Қўқон шаҳридаги 30-умумий ўрта таълим мактабининг 10-синфда ўқийди. Энг ачинарлиси, бундан аввал ҳам жиноят ишлари бўйича Учқўприк туман судининг 2020 йил 10 июндаги ҳукмига кўра, 1 йил муддатга озодликдан чеклаш ҳамда жиноят ишлари бўйича Қўқон шаҳар судининг 2020 йил 10 сентябрдаги қарори билан 1 йилу 3 ой муддатга озодликни чеклаш жазоси тайин этилган. Айтинг-чи, одамнинг ишонгиси келадими, ахир мактаб боласи шу йилнинг сўнгги 4 ойида уч марта судланаяпти...

Мактаб ўқувчиси 4 ойда 3 марта судланди

Ҳайратдан ёқа ушлайсиз, ўталмаган жазо муддати 1 йил 1 ой 1 кунни ташкил қиларди, аммо ўсиришни яна қайта жиноятга қўл урганини тушуниш қийин. Унинг навбатдаги қинғирлиги 2020 йил 8 октябрь кунини жиноят ишлари бўйича Қўқон шаҳар суди судьяси Э.Ҳакимов раислигида кўриб чиқилди.

Айблов хулосасида Ҳалимжон Муҳаммаджонов 2019 йил 21 июль кунини соат 13.00 ларда шериги Хурсанали Жўрабоев билан Қўқон шаҳар, Форобий кўчасида жойлашган "Музаффар савдо" мажмуаси олдида "Nexia" русумли, давлат рақами 40 716 ТТК автомашинани тўхташди. Ундан яшаш хонадонига олиб бориб қўйишини сўрашади. Келишилган қира ҳақига ҳайдовчи рози бўлган, юқларини машина юқонасига ортиб, узлари машинага ўтиришади. Фуқаро Т.Халилов қараса, машинасида ортиқча йўловчи бор, 5 кишини олиб кетолмаслигини айтиб, уларни машинадан туширади.

оила аъзолари тушади. Ўртада даханаки жанжал бошланади. Х.Жўрабоев фуқаро Т.Халиловнинг юзига қўли билан бир марта уриб, унга тан жароҳати етказди. Даханаки жанжал муштлашишга айланганини кўрган Ҳалимжон дарров ёнидаги "финка" пичогини чиқариб, Т.Халиловнинг чап елка ҳамда қуймичининг чап томониغا, кўрак қафасининг эса ўнг томон орқа юзаси соҳасига бир-неча марта табиқ санчади...

Айблов хулосасида Ҳалимжон Муҳаммаджонов 2019 йил 21 июль кунини соат 13.00 ларда шериги Хурсанали Жўрабоев билан Қўқон шаҳар, Форобий кўчасида жойлашган "Музаффар савдо" мажмуаси олдида "Nexia" русумли, давлат рақами 40 716 ТТК автомашинани тўхташди. Ундан яшаш хонадонига олиб бориб қўйишини сўрашади. Келишилган қира ҳақига ҳайдовчи рози бўлган, юқларини машина юқонасига ортиб, узлари машинага ўтиришади. Фуқаро Т.Халилов қараса, машинасида ортиқча йўловчи бор, 5 кишини олиб кетолмаслигини айтиб, уларни машинадан туширади.

Энг ачинарлиси, кейинги пайтларда мактаб ўқувчилари иштирокидаги жиноий ишлар анчайин кўпайиб бормоқда. Шу ўринда савол туғилади: мамлакатимиздаги айрим мактаблар ўқувчилари ўқувчининг таълим-тарбиясига етарлича аҳамият бераётимиди? Ота-она, маҳалла аҳли-чи, биринчи навбатда, улар масъул эмасми фарзанд тарбияси учун? Наҳотки, ўқувчининг мактабда юриш-туриши, хулқ-атвори мактаб маъмуриятини қизиқтирмайди? "Хозир пандемия вақти, мактаблар ярим ёпиқ шаклда", дейсизми? Ахир, юртимизда карантин шу йил март ойи охиридан бошланди, бу бола 10 йилдан буён мактаб ўқувчиси эмасми?! Кейинги пайтларда мактаб болаларининг ёнида пичоқ олиб юриши оддий ҳолга айланиб қолаётганини ҳаммамиз кўриб, билиб турибмиз.

Бугун эртамаз эгалари — ўсмир-ёшларга етарли таълим ва тарбия берилмади давлатимиз томонидан яратилган улкан имконият бой берилса, эртага жамият мустаҳкамлиги пугур етмайди, деб ҳеч ким қафолат беролмайди.

Т.Халилов бироз нарироқда турган, икки нафар аёлнинг ҳар биридан 5.000 сўмдан, жами 10.000 сўмга Чархий мавзасига олиб бориб қўйишга келишиб, машинасига олади. Шу орада яна уч нафар аёл борздордан чиқиб келиб, тўғри Т.Халиловнинг ёнига келиб гаплашади. Улар таклиф қилган қимматроқ йўл пулига учган ҳайдовчи машинадаги аёллардан бирини туширади, бунини кўриб норизо бўлган, машинадаги иккинчи аёл ҳам тушади. Хурсанали машинадан тушган аёлга қараб: "Опа бу ердан Чархийга 5.000 сўмга олиб бориб қўяди, 6.000 сўмга иккалангиз ҳам бемалол етиб оласизлар", дейди. Негадир бу гап "Nexia" ҳайдовчисига ёқмайди. Сабаби, у икки аёлнинг биттасини олиб кетишга кўндирмоқчи эди. Бировнинг ишига бурнингни тикма дегандек, ҳайдовчи Хурсаналига мушт уқталайди. Орага Ҳалимжон ва унинг

Э.ҲАКИМОВ, жиноят ишлари бўйича Қўқон шаҳар суди судьяси. Маъруфа СОЛИЕВА, "Hurriyat" мухбири.

Hurriyat

Table with publication details: Boш муҳаррир Абдурасул ЖУМАҚУЛОВ, Тахририятга келган хатлар доимий эътиборимизда, Телефон: (71) 244-32-68, 244-32-91, Мавзилими: 100011, Тошкент шаҳри, Навоий кўчаси, 30-уй.